

N:o 27.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 12 § Handelsbalken; Gifven Stockholms slott den 15 Mars 1889.

Under åberopande af bifogade i Statsrådet och Högsta Domstolen förda protokoll, vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt 87 § Regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga följande

Lag

angående förändrad lydelse af 17 kap. 12 § Handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 12 § Handelsbalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

12 §.

Dernäst hafve kronan företräde till lös egendom för gäldenärens utskylder sista och löpande året, de der ej för fast egendom utgå.

Sist skola med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sins emellan: kommunal- och stadsutskylder, af kyrkostämma eller kyrkofullmäktige beslutade afgifter

till kyrka och skola samt härads- och landstingsmedel, samtliga dock endast för sista och löpande året.

Denna lag skall icke tillämpas i förmånsrättstvister, som göras anhängiga före utgången af December månad 1889.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Axel Örbom

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott Fredagen den 1 Februari 1889,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: Herr LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
ÖRBOM,
Friherre ÅKERHIELM.

Departementschefen Statsrådet Örbom anförde:

»Sedan Riksdagen i skrifvelse den 23 Februari 1887 hos Eders Kongl. Maj:t anmält, att Riksdagen för sin del antagit en lag angående förändring af 17 kap. 12 § Handelsbalken i syfte att bereda förmånsrätt för kommunalutskylder, men Eders Kongl. Maj:t, med anledning af anmärkningar, som blifvit inom Högsta Domstolen framställda mot förslaget särskildt i fråga om tvetydigheten af uttrycket kommunalutskylder, funnit Riksdagens förslag icke kunna godkännas, har Riksdagen i skrifvelse den 18 Juni 1887, då Riksdagen fortfarande hyste den åsigt, att en lagstiftningsåtgärd i syfte att bereda förmånsrätt åt kommunalutskylder vore af behovet påkallad, samt af ordalagen i den skrifvelse, hvarigenom Eders Kongl. Maj:t för Riksdagen tillkännagifvit sitt beslut i fråga om Riksdagens omförmälda förslag i ämnet, syntes kunna slutas, att Eders Kongl. Maj:t icke hade något

att erinra mot förslaget syfte, anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af 17 kap. 12 § Handelsbalken, att afgifter beslutade å allmän rådstuga, af stadsfullmäktige, landsting, kommunalstämma eller kyrkostämma äfvensom s. k. häradsmedel skulle för sista och löpande året utgå med förmånsrätt, dock efter samtliga öfriga fordringar, för hvilka enligt nu gällande bestämmelser förmånsrätt tillgodonjöttes.

På grund af denna Riksdagens underdåniga framställning och med ledning af de inom Högsta Domstolen vid granskning af Riksdagens ofvannämnda lagförslag gjorda erinringar har jag låtit inom Justitiedepartementet utarbета förslag till sådan ändring af 17 kap. 12 § Handelsbalken, som i Riksdagens skrifvelse åsyftas. I detta förslag benämnas de afgifter, som beslutits af landsting, *landstingsmedel*, de, som utgå för häradsbors gemensamma behof i vissa fall, *häradsmedel*, samt de af kommunalstämma eller kommunalfullmäktige å allmän rådstuga eller af stadsfullmäktige beslutade *kommunal- och stadsutskylder*, hvilka benämningar äro hemtade från de i dessa ämnen gällande författningar. De för kyrkliga ändamål uttaxerade allmänna afgifter, som äro jemförliga med kommunalutskylder, synas lämpligen kunna betecknas såsom *af kyrkostämma eller kyrkofullmäktige beslutade utskylder till kyrka och skola*. Alla de afgifter af hvad slag det vara må, som icke inrymmas under de sålunda bestämda kategorierna, äro följaktligen uteslutna från förmånsrätten. Visserligen förekomma åtskilliga fall, der enahanda grunder, som i fråga om nämnda kategorier förekomma, möjligen skulle kunna åberopas till stöd för anspråket på dylik rätt, men dessa fall äro i allmänhet af mycket underordnad betydelse och dessutom så svåra att med bestämdhet urskilja att de lämpligen böra lemnas å sido, helst då, när det gäller att införa en ny förmånsrätt, försigtigheten fordrar att gränsen hellre sättes för trång än för vid.

Jag får alltså nu hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes, för det ändamål 87 § Regeringsformen omförmäler, inhemta Högsta Domstolens utlåtande öfver nämnda förslag, så lydande:

Lag,

angående förändrad lydelse af 17 kap. 12 § Handelsbalken.

Häri genom förordnas, att 17 kap. 12 § Handelsbalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

12 §.

Dernäst hafve kronan företräde till lös egendom för gäldenärens utskylder sista och löpande året, de der ej för fast egendom utgå.

Sist skola med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sins emellan: kommunal- och stadsutskylder, af kyrkostämma eller kyrkofullmäktige beslutade afgifter till kyrka och skola samt härads- och landstingsmedel, samtliga dock endast för sista och löpande året.

Denna lag skall icke tillämpas i förmånsrättstvister, som göras anhängiga före utgången af December månad 1889.»

På tillstyrkan af Statsrådets öfrige ledamöter täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla hvad Departementschefen sålunda hemställt.

Ex protocollo
C. P. Hagbergh.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts
Högsta Domstol Tisdagen den 26 Februari 1889.*

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: WRETMAN,
SVEDELIUS,
ÖSTERGREN,
GLIMSTEDT,
AHLGREN,
SKARIN,
LILIENBERG.

2:o.

Kanslirådet Georg Carlson föredrog härefter i underdånighet:
Note ur protokollet öfver justitiedepartementens ärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet den 1 i denna månad, hvarmedelst,
för det ändamål 87 § Regeringsformen omförmäler, Högsta Domstolens
utlåtande infordrats öfver ett så lydande förslag till

»Lag

angående förändrad lydelse af 17 kap. 12 § Handelsbalken.

Häri genom förordnas, att 17 kap. 12 § Handelsbalken skall er-
hålla följande förändrade lydelse:

12 §.

Dernäst hafve kronan företräde till lös egendom för gäldenärens
utskylder sista och löpande året, de der ej för fast egendom utgå.

Sist skola med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sins emellan: kommunal- och stadsutskylder, af kyrkostämman eller kyrkofullmäktige beslutade afgifter till kyrka och skola samt härads- och landstingsmedel, samtliga dock endast för sista och löpande året.

Denna lag skall icke tillämpas i förmånsrättstvister, som göras anhängiga före utgången af December månad 1889.»

Emot förslaget anmärktes, dels att kommunen för alla de af kyrkostämman eller kyrkofullmäktige uttaxerade allmänna afgifter, på sätt också Riksdagen syntes hafva åsyftat, borde ega lika rätt som för afgifterna till kyrka och skola, hvarför orden »till kyrka och skola» borde utgå, och dels att då ordet häradsmedel icke med samma tydlighet som »landstingsmedel» finnes i allmän författning till sin betydelse angifvet, det syntes lämpligare att i stället för »häradsmedel» och i öfverensstämmelse med kungörelsen den 30 April 1881 begagna uttrycket: »de inom härad eller tingslag för dess gemensamma behof utgående afgifter».

Ex protocollo
Carl Boheman.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott Fredagen den 15 Mars 1889,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve

EHRENSVÄRD,

Statsråden: Herr LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
ÖRBOM,
Friherre ÅKERHJELM,

Justitieråden: AHLGREN,
HERSLOW.

Chefen för Justitiedepartementet Statsrådet Örbom anmälde i underdånighet:

Högsta Domstolens yttrande öfver det till Domstolen remitterade förslag till lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 12 § Handelsbalken.

Efter att hafva redogjort för innehållet af berörda yttrande anförde Departementschefen:

»De i förslaget begagnade orden »af kyrkostämma eller kyrkofullmäktige beslutade afgifter till kyrka och skola» hafva blifvit valda med afseende derå, att i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862 uttrycket »afgifter till kyrka och skola» användes såsom teknisk benämning för de på grund af samma förord-

ning för allmänna ändamål uttaxerade afgifter. Af 2 § 7 punkten, jämförd med III kap. i nämnda förordning, framgår hvilka dessa afgifter äro, och hvarje afvikelse från den i lagen antagna terminologien kan medföra förvecklingar vid tillämpningen. Sålunda skulle, derest, i enlighet med Högsta Domstolens hemställan, orden »till kyrka och skola» utelemnas, förmånsrättsstadgandet komma att omfatta *alla* af kyrkostämma eller kyrkofullmäktige beslutade afgifter och således bland annat äfven afgifter för begravningsplatser, för begagnande af kyrkans egendom m. m., hvarom stadgas i samma förordnings 2 § punkt. 9. En sådan utsträckning af förmånsrätten åsyftas dock icke i förslaget, hvilket endast afser att bereda förmånsrätt åt sådana afgifter, som äro med kommunalutskylder jämförliga. Något skäl att vidtaga den af Högsta Domstolen i detta hänseende föreslagna ändring föreligger således icke.

Då i rubriken till den af Högsta Domstolen åberopade nådiga kungörelsen af den 30 April 1881 ordet »häradsmedel» begagnas såsom en uppenbarligen efter analogien med benämningen »landstingsmedel» bildad teknisk benämning å de inom härad eller tingslag för dess gemensamma behof utgående afgifter, anser jag det icke vara någon förbättring af redaktionen, om denna korta tekniska benämning, som efter mitt förmenande icke lemna något öfrigt att önska i fråga om tydlighet och bestämdhet, skulle utbytas mot den af Högsta Domstolen förordade vidlyftigare omskrifningen.

Jag får alltså i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t, jemlikt 87 § Regeringsformen, täcktes föreslå Riksdagen, att i enlighet med det inom Justitiedepartementet utarbetade förslag antaga lag till förändrad lydelse af 17 kap. 12 § Handelsbalken.»

Justitierådet Ahlgren åberopade hvad vid förslagets granskning i Högsta Domstolen blifvit mot detsamma anmärkt.

På tillstyrkan af Statsrådets öfrige ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen bifalla hvad föredragande Departementschefen hemställt; och skulle till följd häraf aflåtas nådig proposition till Riksdagen af det innehåll bil. litt. B vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
C. P. Hagbergh.